

ناقدارین جیهانی

ئەندری ئەمپیر

Andre Ampere

۱۸۳۶ - ۱۷۷۵

فیلوسوفی دا.

ئەمپیر مرقەھکی سادە و شەرمین و ژ خیزانەکا هەزار بوو. ژبەر هندی ئەچار بوو نیشەکا دەمی خو وەك مامۆستا كار بگەت ژ بۆ دابینكرنا ژيانا خو و نیشا مایی ژى ژ بۆ قەكۆلینین زانستی و شاكارین گەلەك بلند د زانستین كاهرمین، ماگنیت، تەلگرافى ل پاش خو هیلاینه و دەستەكی بلند هەبوویه د پيشقهبرنا زانستین بىركارى، كیمیا و فیلوسوفی دا.

ئەمپیر ل سالا (۱۸۳۶) ئى چووویه بەر دتوقانیا خودى ئى ناڤى وى هەتا هەتاین و ل هەمی جیهانی زیندى مایه و دى زیندى مینیت.

«موەلیدە»، «ئەمپیر»، «كارمیا گشتى»، «سركیت»، «فەقسین» چەند پەيشەكن رۆژانە ل سەرزارى مە هەمیان، ژبەر كو پەيوەندیهكا راستەوخو دگەل ژيانا مە یا رۆژانە هەیه.

ئەمپیر ئەو یەكەیه یا كو هیزا تەوژمى كارمى پى دەیتە پيشان وەك چەوا باجاسۆرك ب كیلۆی دەیتە كیشان و جۆرین قوماشى ژى ب مېترى دەیتە پيشان.

«ئەمپیر» ژى پاشناڤى وى زانایه پى كو ئەڤ یەكەیا قى پيشانى دانای. ناڤى وى «ئەندری ئەمپیر»، ل باژیرى «لیۆن» پى فرەنسى ژ دایك بوویه. زانایهكى مەزنى سەردەمى خو بوو د بیاڤین بىركارى، فیزیک و كیمیا و